

De actualiteit van 'In de school opleiden' door Miranda Timmermans

Beste lerarenopleiders, lieve collega's,

Diegenen onder jullie die mij langer kennen dan vandaag, weten dat deze studiedag voor mij een feestje is. Een feestje omdat twee van mijn professionele liefdes hier vandaag samen komen: namelijk mijn liefde voor het opleiden van leraren en lerarenopleider zijn en mijn grote liefde voor samen opleiden of zoals ik het het liefste noem 'in de school opleiden'.

Velon en Samen Opleiden gaan al een hele tijd hand in hand. In 2006 richtte ik samen met Corinne van Velzen op verzoek van het Velon-bestuur de themagroep Samen Opleiden op. Die themagroep bestaat nog steeds en zal hier vandaag presenteren, net als de andere themagroepen.

Ik had toentertijd niet kunnen bevroeden dat Samen Opleiden zo'n grote vlucht zou nemen en dat het vandaag en ook op het komend Velon-congres in Leeuwarden het centrale thema zou zijn. Deze vlucht is overigens ook te zien aan het aantal artikelen in ons tijdschrift dat gaat over of gerelateerd is aan Samen Opleiden, en aan het vierde deel van de kennisbasis, leerde mij een zoektocht door de mediatheek op onze website.

Velon kan niet meer zonder samen opleiden.

Leraren opleiden kan niet meer zonder samen opleiden. Lerarenopleiders kunnen niet meer zonder samen opleiden.

Samen opleiden heeft in het landschap van leraren opleiden veel veranderd. Opleiders uit de scholen werken zij aan zij met opleiders van instituten aan de kwaliteit van de toekomstige leraar. Het aantal lerarenopleiders is enorm toegenomen, de groep lerarenopleiders is nog diverser geworden. Wanneer we naar gangbare definities kijken van een lerarenopleider, dan

is de groep opleiders nog veel groter, dan moet je er redelijkerwijs ook alle mentoren en werkplekbegeleiders bij rekenen, en ook de begeleiders en coaches van leraren in de inductiefase en zelfs daarna.

Een uitdaging daarbij voor ons allen is om de kwaliteit van de opleiders op peil te houden, immers onze kwaliteit draagt bij aan de kwaliteit van de leraar en dus aan de kwaliteit van het onderwijs.

De beroepsstandaard en de registratie bevorderen dit – daar beschrijven we de basis, de maat en stimuleren we continu professioneel leren. Het is iedere keer opnieuw een plezier om te zien dat groepen instituuts- en schoolopleiders samen aan de slag gaan voor registratie en zo *gezamenlijk de verantwoordelijkheid* nemen voor de eigen kwaliteit.

Dit is belangrijk. Om meerdere redenen, ik noem er twee. De groep lerarenopleiders die betrokken is bij opleiden in de school zal de komende jaren alleen maar toenemen. De ambitie van ons ministerie is om alle studenten, dus 100 procent, op te leiden binnen partnerschappen samen opleiden. Als we ons realiseren dat we nu ongeveer op 36 procent zitten over de drie sectoren, dan hebben we nog een hele weg te gaan. Meer instituutopleiders worden betrokken, er zal een aanwas moeten komen van nieuwe schoolopleiders en ook het aantal mentoren en werkplekbegeleiders zal moeten toenemen. Op dit moment vinden er bijvoorbeeld gesprekken plaats om nieuwe partnerschappen een aspirant-status te geven. Een vervolgstap in de groei.

Zélf als lerarenopleiders verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van het eigen opleiden en het opleiderschap is ook belangrijk in het licht van de ontwikkelingen rondom het nieuwe kwaliteitskader Samen Opleiden & Inductie en de daarbij horende peer review. Een van de waarborgen voor kwaliteit is daarbij het hebben van een kwaliteitscultuur, een cultuur die

gebaseerd is op samen leren en ontwikkelen, dit laten zien en onderbouwen, en elkaar erop aanspreken. En je telkens als individu, groep en netwerk afvragen, doe ik/doen wij nog de goede dingen en doen we die goed? Kwaliteit die leeft binnen een partnerschap.

In het nieuwe kwaliteitskader is ook (in het concept dat er nu ligt) de kwaliteit ten aanzien van Inductie besloten. Opleiders zouden ook een rol kunnen gaan spelen bij het begeleiden en ondersteunen van startende collega's, voorzover ze dat al niet doen. En laten we wel wezen, binnen een echt en hecht partnerschap draait het om het leren en ontwikkelen, en dus ook om het begeleiden en opleiden van alle professionals. Andere ontwikkelingen, bijvoorbeeld rondom onderzoekswerkplaatsen, SPRONG Educatief en de huisacademies sluiten hier bij aan. Dit alles biedt kansen voor nog meer perspectieven op het opleiderschap.

Vanuit de noodzaak om de kwaliteit van het opleiden hoog te houden, ben ik blij dat wij in Nederland werken vanuit partnerschappen Samen Opleiden. Samenwerkende

opleidingsinstituten en scholen versterken elkaar doordat ze de eigen kwaliteiten optimaal proberen in te zetten. Ze zetten elkaar in hun kracht. Of tenminste, ze kunnen elkaar in hun kracht zetten.

En dat samen, die kracht, zullen we de komende jaren hard nodig hebben. En dat is dan meteen ook een oproep: dit mogen en moeten we meer uitdragen, we mogen trots zijn op wat we samen hebben bereikt.

En wel om het volgende:

Hiervoor doen we het toch allemaal: voor goed onderwijs aan onze kinderen. En dat staat de laatste tijd nogal onder druk getuige het wel/niet akkoord van vorige week vrijdag, de toegezegde eenmalige miljoenen, het onrustige weekend, en de staking van afgelopen woensdag. Maar de druk is er natuurlijk al veel langer, de tekorten zijn al lang geleden voorspeld – en was dat 20 jaar geleden niet ook een reden om met samen opleiden te

beginnen? Het lijkt alsof we pleisters plakken en kortetermijnoplossingen organiseren, in plaats van vanuit visie aan deze problematiek én aan oplossingen te werken.

En daar wil ik met jullie toch nog even bij stilstaan, onder andere omdat ik onlangs voor een gesprek hierover met de minister en onze koning mocht aanschuiven.

Allereerst: de oproep om meer geld voor structurele oplossingen is evident. Ik zou daar de oproep aan toe willen voegen om gelden anders te verdelen en te richten op de reeds bestaande partnerschappen waar een sterke infrastructuur voor samenwerken en opleiden bestaat. Maar dit terzijde. Ik wil het met jullie vandaag niet hebben over geld, maar over wat wij kunnen betekenen, vanuit een perspectief van samen opleiden.

Partnerschappen Samen Opleiden zijn geen oplossingen voor alle uitdagingen in het onderwijs en moeten ook niet te pas en te onpas daarvoor gebruikt worden. Maar we kunnen wel degelijk iets betekenen.

Twee mooie voorbeelden zag ik voorbij komen op LinkedIn, een van Fontys Sittard en een van de Hogeschool Rotterdam. Ze leiden binnen hun partnerschap studenten op én werven gezamenlijk geschikte studenten voor hun opleiding. Rotterdam heeft het over een matchingsdag, bij Fontys Sittard organiseren opleiding en scholen samen dat leerlingen kunnen proeven aan het leraarschap. Immers, de participerende scholen zijn bij uitstek de plek om te laten zien hoe mooi, veelzijdig en dankbaar het beroep van leraar is. Partnerschappen die niet alleen de verantwoordelijkheid nemen om startbekwame leerkrachten af te leveren en startende leerkrachten te ondersteunen, maar ook goede potentiële leerkrachten in opleiding binnenhalen, daar hebben we in de toekomst wat aan.

Laten we als lerarenopleiders onze poortwachtersrol ook nadrukkelijk oppakken en verbreden. In deze tijd van tekorten zien we dat studenten al heel vroeg zelfstandig voor de groep worden gezet om uitval op te vangen. Studenten die nog niet de kwaliteit hebben om dat zelfstandig te doen. Dat is niet goed voor de kwaliteit van het onderwijs en ook niet voor de kwaliteit van

deze toekomstige leerkrachten. Om volledig tot ontwikkeling te komen moeten ze de ruimte en gelegenheid hebben om te leren én fouten te maken, waarbij een mentor of opleider als vangnet fungeert. Wij moeten daar waakzaam op zijn.

Ik noemde slechts twee voorbeelden om duidelijk te maken hoe we dit samen kunnen gaan doen. In mijn voorbereiding van het gesprek met koning en minister zijn nog legio andere voorbeelden en ideeën genoemd. Als opleiders binnen partnerschappen nadenken over het traject van werving en selectie vóór de opleiding tot en met doorgaande professionalisering, dan krijgen we leraren binnen en kunnen we ze behouden. Samen werken we zo aan de aantrekkelijkheid van het beroep.

Samenwerken binnen partnerschappen, maar ook netwerken bouwen met andere partnerschappen en instituten is in deze tijd hard nodig. Lerarenopleiders die al werken binnen partnerschappen weten wat het is om grenzen te overschrijden, als brokers verbinden ze het beste van twee werelden, met als doel het zorgen voor kwaliteit van opleiders, kwaliteit van

opleiden en uiteindelijk kwaliteit van onderwijs. Willen we impact krijgen dan moeten we dat meer dan we tot nu toe doen laten zien en voor het voetlicht brengen. Met gepaste trots!

En daar maken we vandaag een geweldige start mee.

Ga vandaag naar de vele presentaties en workshops, en houd dit verhaal in je achterhoofd. Vele aspecten van samen opleiden komen vandaag aan bod. De themagroepen en de collega's van de partnerschappen hier in Utrecht en omgeving laten zien hoe zij samenwerken en samen opleiden, welke uitdagingen ze hadden en hebben en welke oplossingen zij zien. Niet omdat het zo moet, maar om met jullie te delen en van jullie te leren.

Geniet van de dag! Laat je zien!